

В. О. Параскева
студ. IV курсу
спеціальність «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: к. е. н., доц. Л. О. Масіна

ПОРЯДОК ОБЛІКУ НАРАХУВАННЯ ТА ВИПЛАТ ЛІКАРНЯНИХ І ВІДПУСКНИХ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Досліджувана тема є актуальною, оскільки умови воєнного стану вносять свої корективи й у наше життя, і в законодавство, яке, і без того, має властивість постійно змінюватись. І попри введення такого правового режиму люди продовжують хворіти та ходити у відпустки.

Підтверджує хворобу працівника листок непрацездатності. Нарахування лікарняних відбувається лише на ті дні хвороби, що визначені на підставі е-лікарняних або паперових листків непрацездатності (які під час воєнного стану ще діють) [1, п. 1]. Виплата лікарняних за перші 5 календарних днів хвороби здійснюється за рахунок установи, починаючи з 6-го календарного дня – за рахунок ПФУ, який з 01 січня 2023 р. виконує функції Фонду соціального страхування, що був ліквідований. Якщо е-лікарняний був зареєстрований по догляду за хворою дитиною, усі зазначені в ньому календарні дні повністю оплачуються ПФУ. Після набуття е-лікарняного статусу «Готовий до сплати» (або з дня подачі працівником паперового лікарняного) дається 10 робочих днів на прийняття рішення відповідальною особою або комісією про призначення виплат. З дня рішення протягом 5 днів до ПФУ необхідно подати заяву-розрахунок, після отримання якої ПФУ впродовж 3 днів має зарахувати кошти на рахунок страхувальника (роботодавця, установи). Лікарняні виплачуються в найближчий день виплати зарплати. Протягом 1 місяця з дня виплати до ПФУ подається повідомлення про виплату лікарняних застрахованим особам [2, ч. 2 ст. 15].

Лікарняні у 2023 р. розраховуються як добуток середньоденної заробітної плати, кількості днів лікарняного та коефіцієнта страхового стажу.

Сума лікарняних залежить не тільки від середнього заробітку працівника, а й від його страхового стажу, який впливає на понижувальний коефіцієнт. Якщо працівник набув до 3-х років страхового стажу, то він отримає 50 % від середньої заробітної плати. За умови наявності страхового стажу від 3 до 5 років працівнику буде нараховано 60 % від середнього доходу. Маючи страховий стаж від 5 до 8 років працівник може розраховувати на 70 % середньої зарплати. 100 % середньої зарплати у випадку лікарняного отримують ті, хто має більше ніж 8 років стажу [2, ч. 2. ст. 24].

Кореспонденція рахунків з обліку нарахування та виплати лікарняних працівникам бюджетних установ подано в табл. 1 [3, с. 167].

Таблиця 1

**Кореспонденція рахунків з обліку нарахування
та виплати лікарняних**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Д-Т	К-Т
1	2	3	4
1.	Нараховано лікарняні за перші 5 днів хвороби	8011	6511
	Нараховано лікарняні за рахунок коштів ПФУ	2114	
2.	Утримано ПДФО: – з лікарняних за перші 5 днів хвороби	6511	6311/1
	– з лікарняних за рахунок коштів ПФУ		
3.	Утримано військовий збір: – з лікарняних за перші 5 днів хвороби	6511	6311/2
	– з лікарняних за рахунок коштів ПФУ		
4.	Нараховано ЄСВ на лікарняні	8012	6313
5.	Отримано від ПФУ суму допомоги з тимчасової непрацездатності	2314	2114
6.	Перераховано на картковий рахунок працівнику: – лікарняні за перші 5 днів хвороби	6511	2313
	– лікарняні за рахунок коштів ПФУ		2314

Робітнику надається щорічна відпустка зі збереженням місця роботи та заробітної плати [4, ст. 74]. Отже, відпускні виплати можна формально назвати заробітною платою на час відпустки.

Фактично під час відпочинку працівник не виконує роботу, отже, виплачується йому середній заробіток [5]. У розрахунок середньоденного заробітку мають включати лікарняні й декретні виплати. Розмір відпускних розраховується за простою формулою, де середній заробіток на день треба помножити на кількість днів відпустки.

Визначення тривалості відпустки починається з основного документа – наказу про надання відпустки. У ньому зазначається вид відпустки, її тривалість та робочий рік, за який надається відпустка [6, ст. 6]. Додаткова соціальна відпустка «на дітей» та інші соціальні відпустки, у т. ч. відпустка учасникам бойових дій надається за календарний рік. У робочий рік не враховується час призупинення трудових відносин через агресію РФ та відпустка без збереження заробітної плати, якщо працівник виїхав за межі території України або набув статус внутрішньо переміщеної особи.

Зазвичай працівник має право на відпускні тривалістю 24 дні на рік, але на період воєнного стану: надання щорічної основної відпустки за рішенням роботодавця може обмежуватися тривалістю 24 календарні дні за поточний робочий рік; у період воєнного стану роботодавець може відмовляти в наданні невикористаних днів щорічної відпустки; роботодавець може відмовити працівнику в наданні будь-якого виду відпусток, якщо такий працівник залучений до виконання робіт на об'єктах критичної інфраструктури [7, ст. 12].

Кореспонденція рахунків з обліку нарахування та виплати відпускних подано в табл. 2 [3, с. 161].

Таблиця 2

**Кореспонденція рахунків з обліку нарахування
та виплати відпускних**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Д-Т	К-Т
1	2	3	4
1.	Нараховано відпускні	8011	6511
2.	Утримано ПДФО з відпускних	6511	6311/1
3.	Утримано військовий збір із відпускних	6511	6311/2
4.	Нараховано ЄСВ на відпускні	8012	6313
5.	Перераховано відпускні на картковий рахунок працівнику	6511	2313

Нарахування та виплату відпускних у бюджетних установах здійснюють не пізніше, ніж за 3 дні до виходу працівника у відпустку. В іншому випадку, у заяві працівника на відпустку зазначається прохання виплатити відпускні в найближчий час виплати заробітної плати (або інший зручний для обох сторін термін) [6, ст. 21].

На нашу думку, жодна людина не застрахована від хвороби та виснаження від роботи, та має право на лікарняні та відпускні. Які, у свою чергу, бухгалтеру необхідно правильно розраховувати, нараховувати та відображати в обліку. З цією метою варто постійно ретельно переглядати законодавчі акти та зміни в них, а особливо в умовах воєнного стану, коли все настільки не стабільно.

Список використаної літератури

1. Порядок видачі (формування) листків непрацездатності в Електронному реєстрі листків непрацездатності : Наказ МОЗ від 17.06.2021 р. № 1234. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0890-21#Text>
2. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
3. Безверхий К. В. Облік в бюджетних установах : навч. посіб. Київ : «Центр учб. літ.», 2020. 312 с.
4. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 р. № 322-08. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
5. Порядок обчислення середньої заробітної плати : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.1995 р. № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-95-п#Text>
6. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр#Text>
7. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>